

МҰНАЙ ТАСЫМАЛДАУ

ҚМГ көмірсутектерді экспорттық нарықтарға жеткізу бойынша мұнай тасымалдау инфрақұрылымының құрылысын аяқтады. Орта мерзімді перспективада мыналар басым болады:

- ◆ ҚМГ мұнай тасымалдау жүйелері бойынша мұнай тасымалдау маршруттарының тартымдылығы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру арқылы құрылған қуаттардың жүктемесін арттыру;
- ◆ операциялық шығындарды бақылау.

ҚМГ-де мұнай тасымалдау екі түрмен – магистральдық құбырлармен және теңіз флотымен ұсынылған.

Көрсеткіш	Магистральдық құбырлармен тасымалдау					Теңіз флотымен тасымалдау
Басқарушы компания	ҚазТрансОйл (ҚТО)	Қазақстан-Қытай құбыры (ҚКҚ)	МұнайТас (МТ)	Каспий құбыр консорциумы (ККҚ)		Қазтеңізкөлікфлоты (КТКФ)
ҚМГ үлесі	ҚМГ: 90% ¹	ҚТО: 50%	ҚТО: 51%	ҚМГ: 20,75%		ҚМГ: 100%
Негізгі бағыттар	Еуропа мен Қытайға экспорт, ішкі нарық	Қытайға экспорт, ішкі нарық	Қытайға экспорт, ішкі нарық	Еуропаға экспорт		Еуропаға экспорт
Негізгі маршруттар	Қазақстанның мұнай өңдеу зауыты; Өзен-Атырау-Самара; Ақтау порты; ҚКҚ мен Атасу-Алашанькоу жүйелеріне мұнайды ауыстырып тиеу	Атасу-Алашанькоу; Кеңкияқ-Құмкөл	Кеңкияқ-Атырау	Теңіз-Новороссийск		Қара теңіз; Жерорта теңізі; Каспий теңізі
Жалпы ұзындық, км	5 372	1 759	449	1 510		н/п
Қуат, жылына млн тонна	17,5 ² 5,2 ³	20	6	67		н/п

¹. Акциялардың 10%-ті оларды "Халықтық IPO" бағдарламасы шеңберінде сатып алған миноритарлық акционерлерге тиесілі.

². Атырау-Самара учаскесінің қуаты.

³. Ақтау портының қуаты (ҚТО аймақтары, құю).

ҚҰБЫР ИНФРАҚҰРЫЛЫМЫ

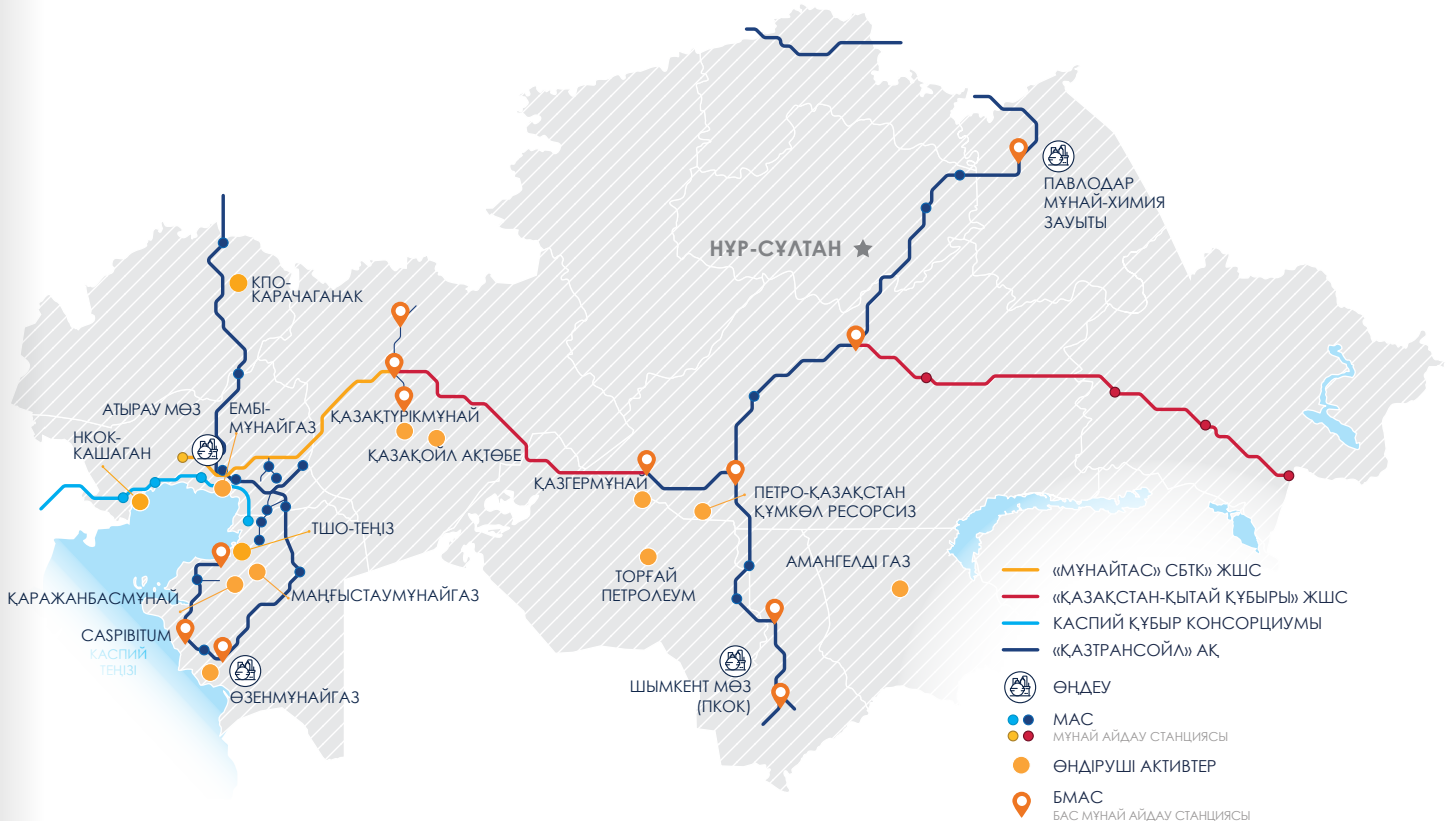
Қазақстанның құбыр инфрақұрылымы магистральдық мұнай құбыры жөніндегі ұлттық оператор – "ҚазТрансОйл" АҚ-қа, оның екі бірлескен кәсіпорнына ("Қазақстан-Қытай құбыры" ЖШС мен "МұнайТас" СБТК ЖШС), сондай-ақ Каспий құбыр консорциумына тиесілі. Қазақстанның қолданыстағы құбыр инфрақұрылымы перспективалы жобалардан мұнай тасымалдау көлемін ұлғайту үшін жеткілікті әлеуетке ие.

"ҚазТрансОйл" АҚ (ҚТО) – Қазақстан Республикасының магистральдық мұнай құбыры жөніндегі ұлттық оператор. Компания жалпы ұзындығы 5 372 км магистральдық мұнай құбырларының тармақталған желісіне ие, оған Қазақстанның барлық дерлік мұнай кен орындары қосылған. Компания мұнайды Қазақстанның төрт ірі мұнай өңдеу зауытына тасымалдауды қамтамасыз етеді, сондай-ақ мұнайды Атырау-Самара мұнай құбыры арқылы экспортқа тасымалдайды, мұнайды КҚК мен Атасу-Алашанькоу экспорттық мұнай құбырларына ауыстырып тиеуді, мұнайды Ақтау портындағы танкерлерге және теміржол көлігіне тиеуді жүзеге асырады. Мұнайды магистральдық мұнай құбырлары арқылы тасымалдау 36 мұнай айдау станциясымен, 67 мұнай қыздыру пешімен, жалпы көлемі 1,4 млн м3 мұнай сақтауға арналған резервуарлық паркпен қамтамасыз етіледі. Сондай-ақ ҚТО "Қазақстан-Қытай құбыры" ЖШС, "МұнайТас" СБТК ЖШС, "Қарашығанақ Петролиум Оперейтинг Б.В.", "Каспий құбыр консорциумы-Қ" АҚ, "Торғай Петролеум" АҚ және "Магистральдық су құбыры" ЖШС магистральдық мұнай құбырларын пайдалану және оларға техникалық қызметтер көрсетеді.

"Қазақстан-Қытай құбыры" ЖШС (ҚҚК) Атасу-Алашанькоу (ұзындығы 965 км) және Кеңқияқ-Құмкөл (ұзындығы 794 км) мұнай құбырларының иесі болып табылады. ҚҚК қазақстандық және транзиттік ресейлік мұнайды Қытай Халық Республикасына (ҚХР), сондай-ақ Қазақстанның ішкі нарығына тасымалдауды жүзеге асырады.

«МұнайТас» СБТК ЖШС (МТ) ұзындығы 449 км Кеңқияқ-Атырау магистральдық мұнай құбырының иесі болып табылады. 2018 жылы компания Батыс Қазақстан мұнайын Қазақстан Республикасының мұнай өңдеу зауыттарына жеткізуді қамтамасыз ету және Ақтөбе мен Қызылорда облыстарында мұнай өндірудің төмендеу әсерін жою, сондай-ақ ҚХР-ге жылына 6 млн тоннаға дейінгі көлемде экспорт жасау мақсатында Кеңқияқ-Атырау мұнай құбырының реверсі жобасын іске асыруға кірісті. Жоба құны – 28,6 млрд теңге. Жоба аясында бірінші іске қосу кешенінің нысандары іске қосылып, екінші іске қосу кешені нысандарының құрылысы аяқталды. Жобаны аяқтау 2021 жылдың 2-тоқсанында жоспарланып отыр.

"Каспий құбыр консорциумы" (КҚК) – ұзындығы 1 510 км магистральдық құбыр салу және пайдалану үшін құрылған (оның ішінде 452 км — қазақстандық учаске) Ресей, Қазақстан, сондай-ақ саланың жетекші ойыншыларының қатысуымен халықаралық мұнай тасымалдау жобасы. КҚК мұнай құбыры қазақстандық мұнайды экспорттық жеткізудің басым бағыттарының бірі болып табылады және Қазақстандық Теңіз мұнай кен орнын Қара теңіздегі (Новороссийск портына жақын) "Южная Озереевка" мұнай терминалымен байланыстырады. КҚК мұнай құбыры арқылы мұнай тасымалдау 15 мұнай айдау станцияларымен, жалпы көлемі 1,3 млн м3 мұнай сақтауға арналған резервуарлық паркпен және үш шығарылатын айлақтық құрылғымен қамтамасыз етіледі.

Теңіз бен Қашағанда алдағы уақытта мұнай өндірудің ұлғаюына байланысты 2019 жылы ҚКК акционерлері қазақстандық мұнайды тасымалдау көлемін 72,5 млн тоннаға дейін ұлғайту үшін құбыр жүйесінің тар жерлерін жою жобасын іске асыру туралы шешім қабылдады. Жобаны іске асыру мерзімі 2019-2023 жылдар, жобаның құны — 600 млн АҚШ долл. Қаржыландыру ҚКК өз қаражаты есебінен көзделеді.

Мұнайды магистральдық құбыр арқылы тасымалдау

Мұнай тасымалдау көлемі, мың тонна¹

Компания	2018	2019	2020
ҚазТрансОйл (100%)	45 309	44 463	42 298
экспорт	19 135	17 591	16 699
транзит	10 025	9 989	9 989
ішкі нарық	16 149	16 883	15 610
Қазақстан-Қытай құбыры (100%)	15 997	16 200	15 883
экспорт	1 506	859	571
транзит	9 979	9 979	9 979
ішкі нарық	4 512	5 362	5 333
МұнайТас (100%)	3 878	3 232	3 321
экспорт	2 697	1 998	1 595
ішкі нарық	1 181	1 234	1 726
Каспий құбыр консорциумы (100%), экспорт	61 084	63 256	59 027

Мұнай жүк айналымының көлемі, млн тонна *км

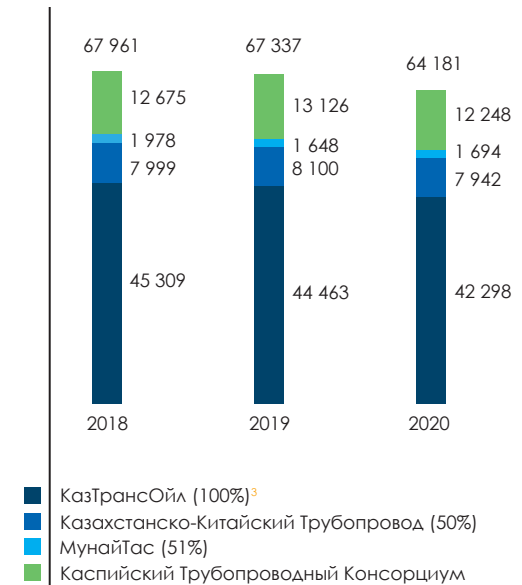
Компания	2018	2019	2020
ҚазТрансОйл (100%)	38 040	37 658	35 899
Қазақстан-Қытай құбыры (100%)	14 607	14 590	14 368
МұнайТас (100%)	1 522	1 232	1 322
Каспий құбыр консорциумы (100%)	80 549	82 997	77 207

ҚМГ үлесіне мұнай жүк айналымының көлемі, млн тонна *км

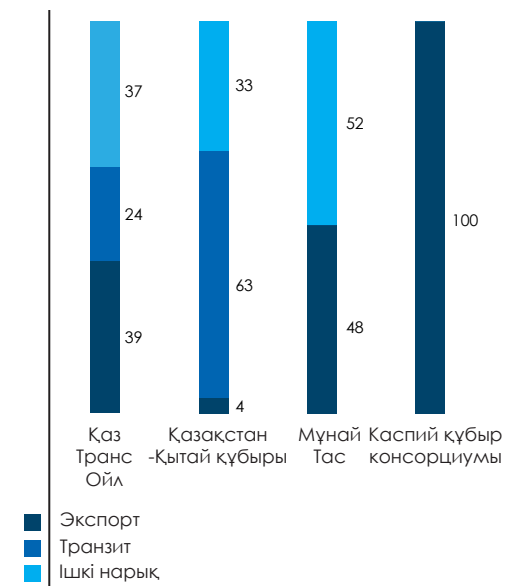
Компания	2018	2019	2020
ҚазТрансОйл (100%)	38 040	37 658	35 899
Қазақстан-Қытай құбыры (50%)	7 304	7 296	7 185
МұнайТас (51%)	776	628	674
Каспий құбыр консорциумы (20,75%)	16 714	17 222	16 020

2020 жылы ҚМГ үлесіне магистральдық құбырлары арқылы мұнай тасымалдаудың шоғырландырылған көлемі 3 156 мың тоннаға төмендеп, 64 181 мың тоннаны құрады. Көрсеткіштердің төмендеуі 2020 жылғы қаңтарда мұнайдағы хлороорганикалық қосылыстардың шектен тыс асып кетуінің анықталуына байланысты "СНПС-Ақтөбемұнайгаз" АҚ-тан мұнай жеткізілімінің шектелуіне, Құмкөл кен орындары тобының мұнай өндіруінің табиғи құлдырауы және ОПЕК+ келісімі шеңберінде мұнай өндірудің шектеулі болуы себебінен жүк жөнелтушілердің мұнай құбырлары жүйесіне мұнай тапсыру көлемінің төмендеуіне байланысты болды.

ҚМГ үлесіне мұнай тасымалдау көлемі, мың тонна²

2020 жылғы бағыттар бойынша мұнай тасымалдау құрылымы, %

- Мұнай тасымалдаудың шоғырландырылған көлемі ҚМГ операциялық үлесін (ҚТО-ны қоспағанда) ескере отырып, әрбір жеке құбыр жүргізу компаниясының тасымалдау көлемін ескереді. Мұнай көлемінің бір бөлігін екі немесе үш құбыр компаниясы тасымалдай алады және тиісінше бұл көлемдер мұнай тасымалдаудың шоғырландырылған көлемінде кем дегенде бір рет есепке алынады.
- Мұнай тасымалдаудың шоғырландырылған көлемі ҚМГ-нің операциялық үлесін (ҚТҚ-ны қоспағанда) ескере отырып, әрбір жеке құбыр компаниясының тасымалдау көлемін ескереді. Мұнай көлемінің бір бөлігін екі немесе үш құбыр компаниясы тасымалдай алады және тиісінше бұл көлемдер мұнай тасымалдаудың шоғырландырылған көлемінде кемінде бір рет есепке алынады.
- ҚТО тасымалдау көлемі 100%-ке ұсынылған, өйткені ҚМГ активтің операциялық қызметін толық бақылайды.

Тарифтік саясат

Ішкі нарыққа мұнай тасымалдау тарифтері, 1 мың км-ге шаққанда, бір тонна үшін теңге

Компания	2018	2019	2020
ҚазТрансОйл	4 292	4 722 (с 01.01.2019– 31.08.2019) 4 717 (с 01.09.2019– 31.12.2019)	4 110
Қазақстан-Қытай құбыры	6 507	7 158	6 456 (с 01.01.2020– 31.01.2020) 7 158 (с 01.02.2020– 31.12.2020)
МұнайТас	5 698 (с 01.01.2018– 30.06.2018) 5 724 (с 01.07.2018– 31.12.2018)	5 724 (с 01.01.2019– 30.06.2019) 5 912 (с 01.07.2019– 24.12.2019) 5 457 (с 25.12.2019– 31.12.2019)	5 457 (с 01.01.2020– 24.12.2020) 5 912 (с 25.12.2020– 31.12.2020)

Мұнайды экспортқа тасымалдау тарифтері

Компания	2018	2019	2020
ҚазТрансОйл, 1 мың км-ге шаққанда, бір тонна үшін теңге	6 399	6 399	6 399 (с 01.01.2020– 29.02.2020) 7 359 (с 01.03.2020– 31.12.2020)
Қазақстан-Қытай құбыры, 1 мың км-ге шаққанда, бір тонна үшін теңге	6 799	6 799	6 799
МұнайТас, 1 мың км-ге шаққанда, бір тонна үшін теңге	5 912	5 912	5 912
Каспий құбыр консорциумы, бір тонна үшін АҚШ долл.	38	38	38

Қытай Халық Республикасына мұнай транзитінің тарифтері, бір тонна үшін АҚШ долл.

Компания	2018	2019	2020
ҚазТрансОйл	3,11	4,23	4,23
Қазақстан-Қытай құбыры	8,25	10,77	10,77

Қазақстанның ішкі нарығына мұнай тасымалдау тарифтері мемлекеттік реттеуге жатады.

Табиғи монополиялар туралы" 2018 жылғы 27 желтоқсандағы №204-VI Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қазақстан Республикасының аумағы арқылы транзит және Қазақстан Республикасынан тыс жерге экспорттау мақсатында мұнай тасымалдау жөніндегі қызметтер табиғи монополиялар саласына кірмейді.

МҰНАЙДЫ ТЕҢІЗБЕН ТАСЫМАЛДАУ

Тасымалдау активтері

"Қазтеңізкөлікфлоты" ҚТКФ ЖШС (ҚТКФ) ұлттық теңіз тасымалдаушысы болып табылады. ҚТКФ активтерінің құрамына мыналар кіреді:

- ♦ сауда флоты: жеке мұнай құю танкерлері — "Астана", "Алматы" мен "Ақтау" (әрқайсысының дедвейті 12 мың тонна); сондай-ақ "Афрамекс" – "Алатау" мен "Алтай" типті мұнай құю танкерлері (әрқайсысының дедвейті 115 мың тонна);
- ♦ теңіз операцияларын қолдау флоты (ТОҚФ) — жүк көтергіштігі 3,6 мың тонна бойынша ҚМГ сериясының сегіз баржа-алаңы;
- ♦ "Теңізшевройл" ЖШС болашақ кеңейту жобасына қатысуға арналған флот: МСV класындағы үш кеме – "Барыс", "Бүркіт" пен "Сұңқар" жүк көтергіштігі 5,2 мың тонна, үш буксир – "Талас", "Ембі" мен "Ырғыз" (гактағы тартым 40 тонна).

Мұнайды теңіз арқылы тасымалдаудың негізгі маршруттары

- ♦ Каспий теңізінің акваториясындағы маршруттар
- ♦ Қара және Жерорта теңіздеріндегі акваториясындағы бағыттар

Тасымалдау көлемі

2019 жылмен салыстырғанда, 2020 жылы мұнайды теңіз арқылы тасымалдаудың жалпы көлемі айтарлықтай төмендеп (16,2%-ке), 8 990 мың тоннаны құрады. Мұнайды теңіз арқылы тасымалдау көлемінің азаюы негізінен Жерорта теңізіндегі көлемдердің төмендеуімен, сондай-ақ қолайсыз метеожағдайлармен түсіндіріледі.

Тасымалдау көлемі, мың тонна

Теңіз	2018	2019	2020
Қара және Жерорта	4 339	10 186	8 361
Каспий	2 738	543	629
Барлығы	7 077	10 729	8 990

Мұнай жүк айналымының көлемі, млн тонна км

Теңіз	2018	2019	2020
Қара және Жерорта	4 122	9 676	7 942
Каспий	887	165	197

2020 жылдың наурызында ҚМГ қолдауымен ҚТКФ Оңтүстік-Шығыс Азиядан Қазақстанға ірі көлемді жүктерді тасымалдау бойынша COSCO Shipping еншілес компаниясымен шарт жасасты.

2020 жылдың сәуір-маусымында жалпы салмағы шамамен 3,6 мың тонна болатын 25 бірлік ірі көлемді жүк Румынияның Констанца портынан Атырау қаласында КРІ мұнай-химия кешенін салу үшін қазақстандық Атырау портына сәтті тасымалданды. ҚТКФ жеке және жалға алынған флотты іске қосты: барлығы 42 бірлік — бұл алты баржа, 24 өзен және 12 теңіз буксирі.

ТШО БКЖ жобасын іске асыру шеңберінде 2018-2020 жылдардың навигациялық маусымдары ішінде ҚТКФ кемелері шамамен 90 ірі көлемді модульді (57 мың тонна) тасымалдады. 2020 жылы ҚТКФ-тің жобаға қатысуының аяқталуына байланысты контейнер таситын көлікке — МСV – "Барыс" бір кемесін жаңғырту бойынша шешім қабылданды. 2020 жылдың 3-тоқсанында МСV — "Барыс" кемесін жаңғырту жұмыстары басталды, оны контейнерлерді тасымалдау үшін "Ақтау-Баку-Ақтау" фидерлік желісінде іске қосу жоспарлануда.